

Številka: 55/2023 - MV

Datum: 11. 05. 2023

BOHINJSKA DEKLARACIJA NSIOS

Člani Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije smo se 17. in 18.4.2023 zbrali na tradicionalnem dvodnevnem posvetu članic NSIOS v Bohinjski Bistrici.

Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS) je nevladna organizacija, ki prostovoljno združuje reprezentativne in druge invalidske organizacije, ki delujejo na državni ravni v Republiki Sloveniji. NSIOS je ustanovljen skladno z določili Zakona o invalidskih organizacijah.

V NSIOS se združuje 25 invalidskih organizacij, ki delujejo v več kot 220 lokalnih društvih po vsej Sloveniji. Vključene invalidske organizacije predstavljajo 98,5 % vseh organiziranih slovenskih invalidov. NSIOS je tudi polnopravni član Evropskega invalidskega foruma (European Disability Forum – EDF). To pomeni, da povzemamo vse zasnovane sodobne evropske invalidske politike, hkrati pa posredujemo specifične slovenske invalidske interese in aktualne vsebine za oblikovanje novih sistemskih rešitev, ki so po svoji naravi značilne in obvezne za našo državo.

Ob 15. obletnici ratifikacije **Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov** reprezentativne in druge invalidske organizacije, povezane v okviru NSIOS, ki zastopamo interese več kot **118.000 invalidov**, sporočamo, da:

- minimalne zaveze in standardi zagotavljanja enakopravnega položaja invalidov, ki jih določa Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov, po poldrugem desetletju še niso izpolnjene v celoti,
- prav tako niso v polni meri implementirana ustana določila za vse invalide nacionalni predpisi, ki določajo pravice invalidov in njihove enake možnosti na področju dostopa do grajenega okolja, informacij, komunikacij, dobrin in storitev,
- invalidi nimamo enakih možnosti na področjih, ki so za vsakega posameznika ključna, kot so izobraževanje, zaposlovanje, mobilnost, reševanje stanovanjskega vprašanja, socialna varnost, vključevanje v družbene aktivnosti,
- smo invalidi še vedno bolj od povprečja izpostavljeni diskriminaciji, revščini in socialni izključenosti,
- se načelo »**Nič o invalidih brez invalidov**« pri pripravi predpisov, ukrepov in aktivnosti na državnem in lokalnem nivoju še vedno ne upošteva dosledno in v polni meri.

Hkrati ob napovedanih reformah na številnih ključnih področjih **izražamo zaskrbljenost**, da bi posegi v obstoječo zakonodajo ogrozili pravice invalidov in poslabšali naše možnosti za dostojno, neodvisno, aktivno in zdravo življenje ter enakopravno vključevanje v družbo.

“NIČ O INVALIDIH BREZ INVALIDOV!”

NACIONALNI SVET INVALIDSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE | Linhartova 1, 1000 Ljubljana | tel: 01/430 36 46 (pisarna) | faks: 01/430 36 47 | e-pošta: info@nsios.si

Ob tem izpostavljamo zlasti sledeča področja in pozivamo:

1. Zagotavljanje podpornih storitev za enakopravno življenje v skupnosti:

- da država vzpostavi takšen okvir storitev v skupnosti, ki bo omogočal deinstitucionalizacijo in invalidom zagotovil neodvisno življenje ter polno in učinkovito sodelovanje v skupnosti. V tej luči vztrajamo, da se Zakon o osebni asistenci in njegovo izvajanje ne spreminjata, dokler niso določene, vpeljane in preizkušene alternativne in komplementarne storitve v drugih zakonih (npr. v Zakonu o socialnem vključevanju invalidov ali Zakonu o dolgotrajni oskrbi);
- metodologija ocenjevanja potreb in merila za ugotavljanje upravičenosti do osebne asistencije, dolgotrajne oskrbe in drugih oblik skupnostne skrbi morajo zagotoviti zadosten obseg storitev za neodvisno življenje najbolj značilnih ter različnih skupin invalidov;
- da razlog za spremembe niso varčevalni ukrepi, ampak uresničevanje pravic invalidov, zato naj se sredstva za invalidsko varstvo ne zmanjšujejo, saj to lahko neposredno vodi v zmanjševanje temeljnih človekovih pravic invalidov;
- da se zagotovi zadostno financiranje izvajalcev osebne asistencije in vseh podpornih storitev, da se prepreči zmanjševanje pravic invalidov in zaposlenih, ki neposredno zagotavljajo storitve upravičencem invalidom;

2. Pokojninsko in invalidsko zavarovanje:

- da se zagotovi ustrezno raven socialne varnosti in dostojnega življenja zaposlenih invalidov, zaposlenih s skrajšanim delovnim časom zaradi invalidnosti in upokojenih invalidov;
- da se odmeri pokojnine v višini, ki zagotavljajo socialno varnost in dostojno življenje, socialni transferji pa naj predstavljajo korektiv kot izjema in ne kot pravilo;
- da se skrajšajo roki za odločanje o pravicah iz invalidnosti, ki so sedaj predolgi in invalide postavljajo v položaj negotovosti tako zdravstveno kot tudi delovno pravno;
- da se omogoči pridobivanje dodatnih prihodkov invalidskih upokojencev izven delovnega razmerja ali opravljanje samostojne dejavnosti;
- da se odpravi mirovanje poklicnega zavarovanja in ureditev stopnje prispevkov za poklicno zavarovanje;
- da se pripravi celostna reforma postopkov in predpisov s področja invalidnosti, delovne zmožnosti, bolniškega staleža, reintegracije v delovni proces ter zagotavljanja ustreznega dela in delovnih mest invalidom, še posebej mladim z različnimi invalidnostmi, ki šele vstopajo na trg dela;
- da se prepreči morebitna ukinitve invalidnine in dodatka za pomoč in postrežbo v okviru ZPIZ, preden je to zagotovljeno v drugi zakonodaji. Ureditev teh nadomestil naj se veže na dejstvo obstoja telesne okvare oziroma invalidnosti brez pogoja vključitve v zavarovanje;
- da se ustrezno implementira sodba Evropskega sodišča človekovih pravic v primeru Kranjc proti Sloveniji in zagotovi izplačevanje ugodnejšega nadomestila iz invalidskega zavarovanja.

3. Zdravstveno varstvo:

- da so v pripravo zdravstvene reforme obvezno vključeni tudi predstavniki invalidov;
- da se z namenom doseganja najvišje možne ravni zdravja, preprečevanja slabšanja invalidnosti in nastanka sekundarnih zdravstvenih težav ter z namenom, da se omogoči polno in aktivno življenje vseh invalidov ohranijo in glede na napredek medicine nadgradijo pravice do medicinsko tehničnih pripomočkov, dostopa do sodobnih zdravil in obnovitvene rehabilitacije;

“NIČ O INVALIDIH BREZ INVALIDOV!”

- da se ohrani predstavnik invalidov v organih ZZSZ;

4. Izobraževanje:

- da se vsem zagotovi enake možnosti za izobraževanje z vsemi nujnimi ukrepi, kot so: prilagoditev gradiv v izobraževalnih procesih v inkluziji, zadostna učna pomoč, zadostno število ur znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v učnem procesu, odločanje in kriteriji za dodelitev statusa otroka s posebnimi potrebami po Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami ter odprava grajenih, informacijskih in komunikacijskih ovir v vseh objektih in programih formalnega in vseživljenjskega izobraževanja;

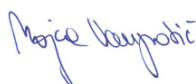
5. Davčna reforma:

- da se v okviru davčne reforme zagotovi ustrezna socialna varnost invalidov in njihovih družin ob upoštevanju višjih stroškov, ki jih pogojuje invalidnost;
- da se zagotovi redno usklajevanje vseh socialnih transferjev in nadomestil iz naslova invalidnosti;
- da se odpravijo varčevalni ukrepi sprejeti med preteklo gospodarsko krizo, ki doslej še niso bili ukinjeni;
- da se ustvari stimulatívno varčno okolje za delodajalce, ki zaposlujejo invalide;
- da se ohrani možnost izplačil nagrad fizičnim osebam, ki kot prostovoljci ali občasni sodelavci pomagajo invalidom v invalidskih organizacijah, pod ugodnejšimi davčnimi pogoji.

Bohinj, april 2023

Podpisniki:

mag. Mojca Vaupotič
generalna sekretarka
NSIOS

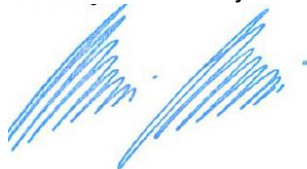
mag. Mateja Toman
predsednica NSIOS

Žig

Štefan Kušar
glavni tajnik Zveze
društev slepih in
slabovidnih Slovenije

Matej Žnuderl
predsednik Zveze društev slepih
in slabovidnih Slovenije
podpredsednik NSIOS

Danica Koren sekretarka

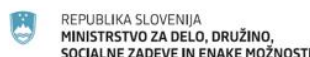
Mateja Saje
predsednica Društva za KVBC
podpredsednica NSIOS

Društvo za kronično vnetno
črevesno bolezen
Ljubljanska ulica 5
2000 Maribor

“NIČ O INVALIDIH BREZ INVALIDOV!”

NACIONALNI SVET INVALIDSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE | Linhartova 1, 1000 Ljubljana | tel: 01/430 36 46 (pisarna) | faks: 01/430 36 47 | e-pošta: info@nsios.si

Boris Horvat Tihi
podpredsednik NSIOS

Matjaž Juhart
sekretar Zveze gluhih in
naglušnih Slovenije

Mladen Veršič
predsednik Zveze gluhih in
naglušnih Slovenije

Mateja De Reya
direktorica Zveze Sožitje

Branka Perne
predsednica Zveze Sožitje

Iztok Mrak
sekretar Društva
distrofikov Slovenije

mag. Mateja Toman
predsednica Društva distrofikov
Slovenije

Špela Šušteršič
strokovna vodja Zveze

Danijel Kastelic
predsednik Zveze paraplegikov
Slovenije

Pavel Kranjc
predsednik Združenja multiple
skleroze Slovenije

mag. Tanja Hočevar
sekretarka Zveze delovnih
invalidov Slovenije

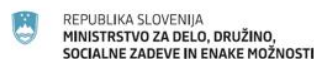

Peter Bršek
predsednik Zveze delovnih
invalidov Slovenije

“NIČ O INVALIDIH BREZ INVALIDOV!”

NACIONALNI SVET INVALIDSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE | Linhartova 1, 1000 Ljubljana | tel: 01/430 36 46 (pisarna) | faks: 01/430 36 47 | e-pošta: info@nsios.si

mag. Adolf Videnšek
predsednik Zveze društev civilnih
vojnih invalidov Slovenije

mag. Vladimir Pegan
sekretar Zveze društev
vojnih invalidov Slovenije

Janez Podržaj
predsednik Zveze društev vojnih
invalidov Slovenije

Vladimir Pegan *Janez Podržaj*

Predsednik Zveze ŠIS - SPK
Damijan Lazar

Ivan Košak
predsednik Društva
laringektomiranih Slovenije

Ivan Mrevlje
predsednik Zveze invalidskih
društev ILCO Slovenija

Mrevlje Ivan

Franc Špegel
predsednik Društva revmatikov
Slovenije

Midhet Huskič
Sekretar Društva
študentov invalidov
Slovenije

M. Huskič

Amir Alibabić
predsednik Društva študentov
invalidov Slovenije

Alibabić

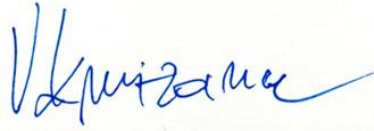

“NIČ O INVALIDIH BREZ INVALIDOV!”

NACIONALNI SVET INVALIDSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE | Linhartova 1, 1000 Ljubljana | tel: 01/430 36 46 (pisarna) | faks: 01/430 36 47 | e-pošta: info@nsios.si

Vinko Križanec
predsednik Društva parolitikov
Slovenije – PARAS

Borut S. Pogačnik
predsednik Združenja invalidov
Forum Slovenije

Barbara Slaček
predsednica Društva gibalno
oviranih invalidov Slovenije -
Vizija

Tina Perko
predsednica Društva Vita za
pomoč po nezgodni poškodbi
glave

TINA PERKO

Digitally signed by TINA PERKO
DN: c=SI, st=Slovenija, 2.5.4.97=VATSI
o=DRUŠTVO VITA ZA POMOČ PO NEZGODNI
POŠKODBI GLAVE, givenName=TINA,
cn=TINA PERKO, serialNumber=25040
Date: 2023.04.24 11:42:39 +02'00'

dr. Simona Gerenčer
sekretarja Združenja
gluhoslepih Slovenije
DLAN

Helena Petrovčič
predsednica Združenja
gluhoslepih Slovenije DLAN

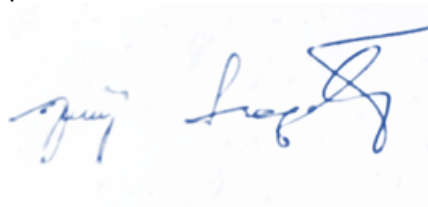

Miha Jakopin
predsednik Kulturno – prosvetno
in športno rekreativno društvo
slepih in slabovidnih »Karel
Jeraj«

“NIČ O INVALIDIH BREZ INVALIDOV!”

Jurij Švagelj
predsednik Sklada Silva

Drago Koprčina
predsednik Združenja vojnih
invalidov in svojcev padlih 91

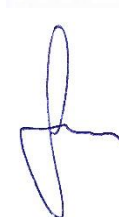
Alojz Golob
predsednik Društva
amputirancev Slovenije

Dominik Zver
predsednik Krvni bratje – društvo
bolnikov z motnjo strjevanja krvi
Slovenije

Borut Sever
predstavnik NSIOS v EDF in član
upravnega odbora EDF

V vednost poslano:

- Nataša Pirc Musar, predsednica RS
- dr. Robert Golob, predsednik vlade RS
- Urška Klakočar Zupančič, predsednica DZ RS
- Marko Lotrič, predsednik DS RS
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- Ministrstvo za solidarno prihodnost

“NIČ O INVALIDIH BREZ INVALIDOV!”

NACIONALNI SVET INVALIDSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE | Linhartova 1, 1000 Ljubljana | tel: 01/430 36 46 (pisarna) | faks: 01/430 36 47 | e-pošta: info@nsios.si

- Ministrstvo za zdravje
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje
- Ministrstvo za finance
- Svet za invalide RS
- vodje poslanskih skupin
- slovenski poslanci v Evropskem parlamentu
- Zagovornik načela enakosti
- Varuh človekovih pravic RS
- Invalidske organizacije - članice NSIOS

“NIČ O INVALIDIH BREZ INVALIDOV!”

NACIONALNI SVET INVALIDSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE | Linhartova 1, 1000 Ljubljana | tel: 01/430 36 46 (pisarna) | faks: 01/430 36 47 | e-pošta: info@nsios.si

